SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 232. JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, DECEMBER 7, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 7-го ГРУДНЯ 1988 Ч 232. РІК. XCV.

В ОДЕСІ ПОБИЛИ В. БАРЛАДЯНУ

Ню Йорк (ПС УГС). — У ніч із 17-го на 18-го листопада ц.р., перед виїздом до Києва на засідання Всеукраїнської Координаційної Ради Української Гельсінкської Спілки, був по-звірячому побитий голова Ініціятивного комітету одеської філії УГС, член редколегії журналу „Український Вісник" Василь Барладяну.

По дорозі на станцію на Барладяну накинулися три молодики, що чекали його появи в машині. Били по голові, по нирках, по печінці. Ударили й знайому Барладяну, що кликала на допомогу. Напасники не цікавилися ні кишенями, ні гаманцем жертви, зате прихопили течку, де був номер самвидавного журналу та Біблія.

Непритомного Барладяну привели до тями лікарі швидкої допомоги. У квартирі знайомих, куди доставили побитого, раптом замовк телефон, а неподалік будинку до ранку чатувала машина з трьома бандитами. Тільки вранці Барладяну зміг повідомити друзів, що з ним сталося. Рентґен показав перелом остистих відростків у поперековому відділі хребта, травму черепа з підозрінням на запалення.

Незадовго до нападу працівники одеського КГБ через колишню дружину Барладяну майже в ультимативній формі вимагали, щоб він швидше виїжджав на еміґрацію.

За три дні до нападу, 14-го листопада, виступаючи на зборах одеського товариства шанувальників української мови та колективу українського драматичного театру, В. Барладяну закликав повернути Одесі втрачене українське обличчя. Він нагадав як ще 26-го січня 1905 року одеська міська Дума ухвалювала рішення про українізацію шкіл Одеси, повідомив, що навіть у 1930-ті роки в Одесі було дві жидівські школи, і одна російська, а решта — українські. Барладяну розповів присутнім про маловідомі або забуті сторінки української історії Одеси. Його виступ викликав захоплення, а самого Барладяну, попри його застереження про колишнє засудження, обрали на голову історичної секції товариства.

Це пожвавлення серед невеличкої громади національно свідомих українців у зовсім денаціоналізованому мільйонному місті було не до смаку шовіністично-каґебівській мафії.

Днями в Одесі можна чекати ще одного бандитського нападу. Цього разу — на Ганну Михайленко, яка щойно повернулася з Москви, де розповідала про совєтську каральну психіятрію, жертвою якої стала. „Співчуваючий" сусід передав їй попередження від „неназваних осіб": якщо Г. Михайленко не мовчатиме „бандити" порахуються з нею.

У зв'язку з нападом на В. Барладяну, Виконавчий Комітет Української Гельсінкської Спілки надіслав протест до Президії Верховної Ради СССР та в прокурату ру СССР. У протесті наголошується зокрема те, як виглядає така бандитська акція на тлі перебування в СССР Комісії безпеки й співробітництва в Европі.

Створено комісію для видання наукової спадщини М. Грушевського

Торонто-Кент. — З ініціятиви Наукової Ради при СКВУ у 1988 році створено Академічну комісію для видання творів Михайла Грушевського, а зокрема його монументальну „Історію України-Руси" в англійській мові. Видання праць найвидатнішого історика України і першого президента Української Народної Республіки в 1918 році належить до найважливіших завдань українських наукових установ.

Наукова Рада СКВУ передала Українському Історичному Товариству справу плянування видання творів цього найвидатнішого історика. УІТ видає серійне видання „Грушевськіяна", а також вже довгі роки займається вивченням і виданням творчости М. Грушевського. Також при УІТ уже діє Комісія історичної термінології, яка займається вивченням термінології історії України, зокрема в працях М. Грушевського і інших істориків. Комісія також постала з ініціятиви Наукової Ради, яка допомагає українським науковим установам у їхній діяльності.

Академічну комісію для видання творів М. Грушевського при УІТ очолює проф. Любомир Винар, а до її складу входять такі члени: д-р Марко Антонович (дійсний член НТШ, УВАН і УІТ), проф. д-р Ігор Каменецький (дійсний член НТШ УВАН і УІТ), проф. д-р Олександер Оглоблин (почесний президент УВАН і УІТ, почесний член НТШ в Европі), проф. д-р Михайло Пап (дійсний член НТШ і УІТ, президент Асоціяції Університетських Професорів), проф. д-р Орест Субтельний (дійсний член НТШ УВАН і УІТ) і проф. д-р Дмитро Штогрин (дійсний член НТШ, УВАН і УІТ). У зв'язку з діяльністю комісія повідомляє:

• Голова УІТ проф. Л. Винар і директор Канадського Інституту Українознавчих Студій проф. Богдан Кравченко обговорюють співпрацю комісії і інституту в справі англомовного перекладу „Історії України-Руси" і договорилися до співпраці, а також обговорено можливість скликання окремих нарад інституту і комісії, присвячених обговоренню окремих справ пов'язаних з англомовним перекладом „Історії України-Руси";

• УІТ підготовляє до видання в українській і англійській мовах збірку статтей М. Грушевського з 1918 року „На порозі нової України", які являються першорядним матеріялом для вивчення української державности в 1917-18 роках;

• При УІТ основано Видавчиний Фонд М. Грушевського ім. В. і Т. Ростунів за допомогою якого підготовляється видання статтей М. Грушевського, а також праць про нього. Проситься громадян і установи, які бажають УІТ допомогти у виданні „Грушевськіяни" надсилати добровільні датки на цей видавничий фонд УІТ;

• Щойно вийшла з друку історіографічна студія д-ра Л. Винара „Mykhailo Hrushevsky: Ukrainian-Russian Confrontation in Historiography" (UHA, 1988, $8.00). Дохід з цієї праці призначений на дальші видання „Грушевськіяни" в англійській і українській мовах.

• Наукова Рада при СКВУ уважає, що англомовне видання „Історії України-Руси" М. Грушевського є одним із найважливіших науково-видавничих проєктів, що його треба якнайшвидше зреалізувати. Як відомо пожертву на цей проєкт дав український меценат Петро Яцик з Торонто.

Президент Р. Реґен не помилує О. Норта до рішення суду

Вашінгтон. — Відповідаючи на запитання журналіста, чи і далі він заперечує проти помилування підполковника Олівера Норта, президент Роналд Реґен відповів: „Так... Від самого початку я заявляв і продовжую заявляти, що помилування до вирішення судового рішення залишило б тінь підозри на цих людях до кінця їх життя".

Під „цими людьми" Президент крім самого Норта мав на увазі колишнього дорадника у справах крайової безпеки адмірала Джана Пойндекстера, колишнього генерал-майора Ричарда Сікорда і промисловця Альберта Гакіма. Усім їм пред'явлені обвинувачення в незаконних діях при продажі американської зброї Іранові і передачі одержаного прибутку нікараґуанським партизанам-антисандіністам.

Президент одночасно висказав різке заперечення проти використання на процесі О. Норта секретних документів, доступу до яких вимагає оборона підполковника.

„Ми забороним використовувати ці документи, виходячи з покладеного на нас обов'язку, — сказав президент Р. Реґен. — Документи, про які йде мова, містять державні таємниці".

Президент заперечував, однак, що його відмова від використання секретних документів служить лише вимівкою, щоб врятувати Норта від судового переслідування. „Закон є закон, — сказав Президент. — Судовий процес повинен відбутися".

На запитання, чи вважає він і далі невинним підполковника Норта Р. Реґен відповів: „Не думаю, що саме тепер я повинен обговорювати справи вини чи її відсутність".

Заступник пресового секретаря Білого Дому Марлин Фіцвотер повідомив, що керівництво американської розвідчої служби повідомило прокуратора Лоренса Волша про неможливість представити документи, які вимагає оборона Норта.

ПРЕДСТАВНИКИ СССР І МУДЖАГЕДІНІВ ЗАКІНЧИЛИ ПЕРЕГОВОРИ

Кабуль, Афганістан. — Кабульське радіо повідомило, що представники Совєтського Союзу і афганських антикомуністичних партизанів-муджагедінів закінчили на передмісті столиці Пакістану, Ісламабаду, першу фазу успішних переговорів метою яких є закінчення дев'ятирічної війни, виміна військовополоненими, підписання мирового договору і формування нового коаліційного уряду з участю усіх політичних партій, партизанських груп і племен.

Очевидно, Москва хоче за всяку ціну забезпечити і закріпити в Афганістані Комуністичну партію, якою тепер керує президент Наджибулла, але персональні зміни по стороні комуністів є можливі, бо між керівниками теперішнього режиму немає згоди.

Розпочаті переговори не закінчились, — заявили совєтські представники, — вони тільки почалися і будуть продовжуватись в недалекому майбутньому, а час і місце переговорів будуть подані своєчасно до загального відома. Колишній перший заступник міністерства закордонних справ СССР Юлій М. Воронцов, а тепер амбасадор СССР до Афганістану, особисто зустрічався в останніх двох днях першої фази переговорів з делегацією повстанців, яку очолював Бурганулдін Раббані, голова сімох впливових повстанських груп, головною базою яких є провінція Пашавар. Ю. Воронцов, один із здібніших совєтських дипломатів, може мати приховану мету, кажуть західні політичні спостерігачі. Його основним прицілом може бути порізнення між собою поодиноких повстанських фракцій, які і так не дуже між собою співпрацюють, тримаючись давньої большевицької засади: „діли і пануй". Поділених муджагедінів буде легше знищити, фізично і морально вбити, підпорядкувати їх під керівництво нібито коаліційного уряду, який, маючи повну політичну, моральну і матеріяльну допомогу з СССР, буде фактично керівником Афганістану.

Ю. Воронцов все ще в теорії настоює на виведенні совєтських військових частин з Афганістану до визначеної договором дати, тобто до 15-го лютого наступного року, але він, як також інші совєтські дипломати, узалежнює виведення від припинення достави зброї для муджагедінів Америкою, хоч ані він, ані сам Міхаїл Ґорбачов, не говорять про таке ж припинення зі сторони Совєтського Союзу. Взагалі СССР трактує Афганістан, як свою власність, — заявляють західні дипломати.

В совєтському дипломатичному світі переконані, подібно як на Заході, що кабульський режим не втримається навіть одного місяця, якщо СССР відтягне свої військові частини повністю. Вашінгтон погоджується з такою теорією.

Відбудеться демонстрація під ООН

Ню Йорк. — У зв'язку з приїздом совєтського керівника Міхаїла Ґробачова на сесію Генеральної асамблеї Організації Об'єднаних Націй, тут в середу, 7-го грудня ц.р., вже від год. 10-ої рано на 42-ій вулиці і Першій авеню відбудеться демонстрація українців, що її організує Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій — Відділ УККА.

Українська Центральна Інформаційна Служба (УЦІС) повідомляє, що цілий ряд організацій і громадських установ вже зголосили свою участь. Спільно демонструватимуть прихильники Конференції за незалежну Польщу.

Участь в цій антикомуністичній демонстрації братиме зорганізована і незорганізована українська молодь, — заявили представники Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського, СУМА та інших.

Проф. Д. Маркусь доповідатиме про рукописи княжої доби

Ню Йорк (Х. Навроцька). — У різний спосіб відзначувано 1000-ліття Християнства в Україні. Союз Українок Америки видав серію прозірок рукописів Княжої доби, які приготовила, на підставі автентичних джерел, проф. Дарія Маркусь. Деякі Відділи СУА вже висвітлювали їх для свого членства, але було б гріхом якщоб ширше громадянство не мало змоги побачити цієї краси найстаршої культури письменства. Пояснення є такі цікаві і вичерпні, що дають змогу глядачеві познайомитися з недоступними для загалу цінностями. Недоступними тому, що за виїмком одного з рукописів усі знаходяться у різних неукраїнських музеях, переважно в російських. Того рода рукописи можна хіба побачити в Ескорілю в Еспанії чи Ватиканському або Британському музеях. Кольори прозірок надають справжньої ілюмінації тим оздобним рукописам.

На вечорі, який відбудеться в п'ятницю, 9-го грудня о год. 6-ій вечора в Пластовому Домі в Ню Йорку проф. Д. Маркусь, ентузіяст української старовини, виголосить доповідь та подасть пояснення тих чудових прозірок.

РІЗДВЯНИЙ БАЗАР 64-ГО ВІДДІЛУ СУА

Ню Йорк. — 64-ий Відділ СУА влаштовує в суботу, 10-го грудня, від год. 10-ої рано до 5-ої по полудні і в неділю, 11-го грудня, від 10-ої рано до 3-ої по полудні в Домівці СУА, 108 Друга авеню, різдвяний базар з продажем дарунків і продуктів на Різдво. Буде також льотерія.

59-ий Відділ УНС запрошує на св. Миколая

Бриджпорт, Конн. (І.Г.). — В неділю, 11-го грудня ц.р., у 4-ій год. по полудні тут в залі церкви св. Покрови, при Бернум і Нобл. вул., місцевий 59-ий Відділ УНС спонзорує гостину св. о. Миколая для дітей та гостей з околиці. 59-ий Відділ це один з найактивніших в Коннектикат, влаштовує імпрези для громадянства та дітей. Це вже традиція що кожного року один з відділів цієї братської організації влаштовує свято св. о. Миколая для дітей. Коротка програма включає фільм про ялинку та роздачу дарунків для дітей.

Запрошується всіх родичів зголосити своїх дітей до Тараса Слевінського на число телефону: (203) 375-6995, щоб відділ мав нагоду приготовити дарунки.

Знову пишуть про українську співачку

Торонто (В.Б.) — Канадський телевізійний довідник „Старвік" з 29-го жовтня — 5-го листопада ц.р. помістив на титульній сторінці фото, а в текстовій частині силюету канадсько-американської вокалістки популярного жанру „колихання і вихилясу" (rock and roll), українки з Монтреалю „Ля Люба" — Люби Ковальчик.

Автором силюетки затитулованої „Ля Люба — динамічна діва презентує свій репертуар на передових телевізійних програмах", є Ґреґ Квилл. Текст прикрашує фото Люби в екстазі під час виступу.

В неділю, 5-го листопада — пише автор — несмілива й стримана українська співачка перевтілилася в динамічне вокальне „рак енд ролл". Це була її музична переміна, яку її обожнювачі мали змогу завважити декілька разів на шляху її мистецького ставання впродовж останніх кількох років. Але монтреалька Люба Ковальчик проявить ще глибше перетворення на телебаченні Сі-Бі-Сі впродовж одногодинного музично-вокального виступу п.н. „Поміж землею і небом". Це буде перевтілення передової співачки популярної музики в першорядну зірку високого калібру.

І оце вперше Люба думає, що вона стане впевнено на твердий грунт і зможе поконати всі удари долі, які довелося їй пережити за останніх п'ять років. Вона має тепер двох нових менаджерів — у Ню Йорку й у Лос Анджелесі. Вона відновила домовлення з канадською фірмою платівок, яка нагряла два альбоми „Тайни й прогріхи" та „Поміж землею й небом".

І ось тепер тричі нагороджена 30-літня співачка готова на більші та кращі досягнення: „Коли я почала співати з оркестрою в 1979 році, я ніяк не з'ясовувала собі чого саме шукаю в музиці — сказала Люба під час інтерв'ю в своєму домі, в якому живе з своїм чоловіком Петром Марунчаком, який є її барабанщиком. Коли в 1986 році трапилася катастрофа автобуса, в якому їхала оркестра й половина її членів опинилася в шпиталі, я попала в депресію. Мені здавалося, що ця аварія сталася з моєї вини. Цей нещасливий випадок поставив передо мною питання, чи я повинна продовжувати свою співацьку кар'єру. Врешті я вирішила взяти справу в свої руки та впорядкувати це безладдя. Це забрало в мене кілька років".

„Люба, що по-українськи значить любов — продовжує автор силюетки — не є твердої вдачі. Навпаки, вона несміліва, стримана молода жінка, яка неохоче допускає думку покинути своє католицьке й українське коріння та родинні традиції. Вона має непохитну віру в свій талант, як співачка й авторка пісень. Вона свідома того, що немає рівної їй жіночої вокалістки.

„Я не конкурую з ніким — каже Люба — але я вірю сильно в свою музику. Тепер знаю, що справи йдуть гладко і в тому відношенні я невгнута. Раніше я була дещо податлива й готова була всіх задовольнити".

Теперішній виступ Люби фінансують — Сі-Бі-Сі, Телефільм Канади і Корпорація фільмового проявлювання, Онтаріо. За словами режисера Дона Аллена не буде зворотний пункт у Любиній кар'єрі. На його думку Люба є справжньою канадською співачкою популярної музики і найбільш плідною поміж світовими вокалістками.

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

АҐЕНТСТВО РОЙТЕРСА повідомило, що вже розпочалася виміна полоненими вояками між Совєтським Союзом і антикомуністичними повстанцями-муджагедінами в Афганістані. Покищо муджагедіни виміняли трьох совєтських вояків за 30 своїх партизанів, які перебували під контролею кабульського комуністичного режиму. Згідно з інформацією муджагедінів недавно в полон попали два совєтські високі старшини і два вояки. Одного совєтського вояка партизани застрелили при спробі втечі. Звичайно старшин повстанці вимінюють за більшу кількість своїх вояків.

СОВЄТСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Ніколай Червов з обуренням відкинув опубліковану в пресі статистику Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), яка наявно доказує перевагу совєтського війська і зброї, а також війська країн учасниць Варшавського Пакту. Як відомо, ген. Н. Червов репрезентує Совєтський Союз на переговорах із Заходом у справі зменшення війська і зброї. Він назвав статистику НАТО „пропаґандою", хоч її виготовляли військові спеціялісти і представники західніх розвідчих установ. На його думку ці порівняльні таблиці не можуть бути предметом переґоворів в майбутньому між Сходом і Заходом.

НА РІЧНІЙ СЕСІЇ міністрів закордонних справ Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) в Брюсселі розглядалась справа створення при НАТО дивізії парашутистів для спеціяльних завдань, частини якої могли б бути перекинені на протязі одної-двох годин у будь-яку частину світу де наступила криза. Виступаючи на сесії генерал Вольфґанґ Альтенберґ, німецький старшина, голова одного з департаментів в головній квартирі НАТО заявив, що у склад цієї дивізії увійдуть відділи з ФРН, Великобританії, Бельгії і Голляндії. Створення такої дивізії свідчитиме також про готовість европейських держав спричинитись до зміцнення оборони Західньої Европи у складі НАТО.

НЕ МАЮЧИ ЗМОГИ створити кабінет до визначеного реченця, теперішній прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Шамір звернувся до президента Хаїма Герцоґа продовжити на кілька днів реченець, бо він не закінчив ще переговорів з усіма зацікавленими сторонами. Криза при формуванні кабінету виникла тоді коли лідер Лейбористської партії, теперішній міністер закордонних справ Шімон Перез, відмовився увійти в коаліцію з Шаміром і йому нічого не залишилося, як творити уряд з маленькою більшістю, що її йому забезпечують дрібні релігійні, в більшості скрайньо-праві організації.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ і ним підтримуваний комуністичний уряд в Кабулі, Афганістан, продовжують робити заходи для скликання міжнародної конференції для вирішення справи Афганістану, зглядно перетворення його в демілітаризовану зону з коаліційним урядом, який зобов'яжеться бути невтральним у відношенні до східніх і західніх країн. Про ці справи говорив в міністерстві закордонних справ із західніми журналістами Владімір Петровський. Він підкреслив, що там (в Афганістані) треба створити таку ситуацію, яка забезпечувала б мир і припинила б пролиття крови з обох сторін. Міхаїл Ґорбачов ще в Женеві пропонував президентові Роналдові Реґенові припинити доставу зброї до Афганістану, але не зобов'язувався, що також СССР, після виведення свого окупаційного війська, таку доставу припинить.

ЯК ВІДОМО, В ТЕЛЬ АВІВІ, Ізраїль, розігралася чергова драма видачі в руки совєтських каґебістів п'ятьох озброєних захоплювачів літака, яких чергового дня вивезли назад до Совєтського Союзу. На покладі літака знаходились вісім дорослих осіб, включно з пілотами і опікунами і 30 дітей, переважно у шкільному віці. Спочатку захоплювачі захопили в свої руки автобус зі шкілною дітворою і погрожуючи зброєю домагалися літака з пілотами і більшу суму грошей. Маючи на увазі безпеку дітей Москва наказала сповнити вимогу захоплювачів. Помилкою втікачів треба, очевидно, вважати те, що вони зажадали, щоб літак летів в Ізраїль, не знаючи мабуть, що обидві країни, шукаючи тепер можливостей співпраці і дипломатичного визнання, заздалегідь домовляться про видачу захоплювачів. Так і сталося. Як тільки літак приземлився на летовищі Бен Ґуріона в Тель Авіві Їцак Рабін, міністер оборони Ізраїля заявив, що захоплювачі будуть передані в руки совєтських властей. Як тільки стало відомо, що в групі захоплювачів є чотири росіяни і один вірменин, їхня доля була рішена таки на самому летовищі. Можливо, що ізраїльські чинники по інакшому розглядали б справу, якщо б захоплювачами були жиди.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН оголосив, що ґенерал-лейтенанта Коліна Павелла буде підвищено в чині і призначено командуючим військами, розташованими на території ЗСА. Тепер ген. Павелл є радником президента з питань крайової безпеки, а після підвищення стане повним ґенералом і змінить на посту ґенерала Томаса Паластра. Коліну Павеллові 51 рік і він має найвищий чин серед усіх негритянських офіцерів. Павелл виріс в бідняцькому районі Ню Йорку, дуже успішно закінчив школу й військове училище, воював у В'єтнамі, де був нагороджений за відвагу. В 1971 році Павелл перейшов на працю до Білого Дому до бюджетного відділу. Цей відділ тоді очолював Каспар Вайнберґер, що став секретарем оборони в Адміністрації президента Реґена. Служба під керівництвом Вайнберґера в 1970-их роках сприяла ростові кар'єри Павелла у 1980-ті роки. Радником президента Реґена з питань крайової безпеки він став наприкінці 1987 року, коли цей пост залишив Френк Карлуччі, змінивши Вайнберґера на посту секретаря оборони. К. Павелл був однією з головних осіб у підготовці зустрічей президента Реґена з Міхаїлом Ґробачовим.

ПРАЦІВНИКИ СОВЄТСЬКОЇ місії при ООН оголосили остаточно погоджений з Державним департаментом плян перебування в Ню Йорку генерального секретаря КПСС Міхаїла Ґорбачова. Совєтський гість прибув на летовище Кеннеді у вівторок, 6-го грудня о 3-ій год. по полудні. Наступного дня вранці зустрічається з генеральним секретарем ООН Перезом де Куельяром та міністром закордонних справ Арґентини Данте Капуто, який є предсідником теперішньої сесії. В середу на острові Ґовернорс, у резиденції, відведеній для Ґорбачова, його дружини та осіб, що їх супроводжують, відбудеться сніданок, на якому будуть присутні президент Роналд Реґен і віцепрезидент Джордж Буш. Раїса Ґорбачова, Ненсі Реґен і Барбара Буш на той самий час запрошені на сніданок до дружини Переза де Куельяра. Сподіваються, що Ґорбачов відвідає біржу на Воллстріт, музей Метрополітан, Центральний парк і Тайм сквер, де спробує зустрінутись з пересічними американцями, а також проїде по Бродвею. В середу вечором він буде гостем Доналда Трамна в його знаменитому будинку Трамп-товер. Пізніше відбудеться прийняття в приміщенні будинку ООН. 8-го грудня М. Ґорбачов відкриє совєтську виставку в Центі ім. Джевіца. В п'ятницю генеральний секретар вилетить до Гавани, Куба.

В П'ЯТНИЦЮ, 2-ГО ГРУДНЯ, віце-президент Джордж Буш зустрівся з губернатором стейту Массачусетс Майклом Дукакісом. Перед зустріччю з майбутнім президентом, колишній кандидат Демократичної партії мав розмову з лідерами демократів у Сенаті, а потім з'явився перед журналістами разом з сенатором Ллойдом Бентсеном, кандидатом на віцепрезидента від Демократичної партії. Під час розмови з Дж. Бушом М. Дукакіс порушив ряд важливих питань: медичне обслуговування, боротьбу з наркотиками та житло для бідних.

У П'ЯТНИЦЮ, 2-ГО ГРУДНЯ, з космічного центру ім. Кеннеді на Фльориді було запущено космічний корабель „Атлянтіс". На покладі перебуває три старшини армії і два морських офіцери. Передбачається, що з корабля запустять сателіт-розвідник, призначений для космічного фотографування території Совєтського Союзу, а також для координування летів бомбардувальника „Стет". На запитання журналістів працівник космічного центру в Гюстон Браєн Велш відповів, що старт був успішним і розповів про меню космонавтів, однак відмовився коментувати політ. Про маршрут космічного корабля відомо лише те, що в разі чогось непередбаченого, „Атлянтіс" може здійснити приземлення на території Африки або Еспанії. Про приземлення корабля повідомлять 24 години раніше.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Subscription 1 year — $40 00 6 months — $22 00 3 months — $12 00
UNA members 1 year — $15 00 Change of address — $1 00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City N J
Передплата на рік $40 00 на півроку — $22 00 на 3 місяці $12 00
Для членів УНСоюзу $15 00 річно За кожну зміну адреси $1 00
Чеки і "money orders" виставляти на Svoboda
P O Box 346 Jersey City N J 07303

Збройна сила СССР — за гроші від Заходу

На перший погляд — це повний абсурд. Членські країни НАТО фінансують совєтські зброєння?! Як нісенітно це виглядає, проте в цьому багато правди. Суть у тому, що совєтський уряд раз-у-раз старається діставати від різних вільних країн позики, арґументуючи, що вони потрібні Совєтському Союзові для рятування його економіки, чи пак, говорячи модною тепер термінологією, для влегшення Міхаїлові Ґорбачову перевести його перебудову. Що в СССР нужда, — що тамошні крамниці порожні, то це відома річ усьому світові. Недавно їздив Ґорбачов до Челябінська і там люди кричали до Ґорбачова: „Підіть до крамниць — там нічого нема". Автор знаменитої статті в тижневому журналі „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" за грудень ц.р., Річард Пірл, наводить актуальну совєтську анекдоту. Приходить совєтський громадянин до крамниці і хоче купити три фунти м'яса, фунт масла, коробку кави і трохи помідорів. Коли він вийшов із крамниці з порожніми руками — крамничник говорить іншому покупцеві: „Це непритомний старик". „Це правда, — каже той чоловік — але яка в нього ще добра пам'ять!" М'ясо, кава, цукор, масло — це спомини давнього минулого. Якусь частинку цього „люксусу" можна дістати тільки після кількагодинного вичікування в черзі із „авоською" під пахвою, „на всякий випадок".

Західні держави позичають гроші Совєтському Союзові з таких причин: Москва позики не звертає і наскільки більйонів дол. вона заборгована цього немає у західніх загальнодоступних довідниках. Але Москва платить відсотки, бо з отриманої позики твердою валютою, або сибірським золотом. Далі: Захід вічно мріє про велетенські простори Евразії, як терен власного експорту і тому йому залежить, щоб той ринок збуту мав покупців із грішми. Таким чином Захід допомагає Ґорбачову в його плянах, схоплених магічним словом перебудова. Але дивна річ: при цій катастрофальній економічній ситуації СССР у щораз більшому заборгуванні у „капіталістів" — совєтські видатки на зброю не меншають. Названий вгорі американський автор правильно запитує: „Чому західні вірителі не кажуть совєтським боржникам, прохачам щораз нової позички: потребуєте грошей на перебудову — беріть їх із свого військового бюджету". Коли недавно був у Москві американський секретар оборони Франк Карлуччі, то совєтський міністер військових справ Димітрій Язов щиро признався: видатки на совєтські збройні цілі поміщені у загальному бюджеті під такими різними рубриками, а він сам Язов не знає, скільки насправді становить бюджет військових справ. Проте на Заході відомо, що Москва призначає на військові цілі четвертину загального крайового прибутку, себто приблизно чотирикратно стільки, скільки, скільки призначає Америка.

Наче автоматично насувається запит: чому Ґорбачов, людина розумна і добре зорієнтована в цих справах, допускає до такого величезного обтяжування зубожілої країни видатками на зброю? Адже йому, Ґорбачову, і всьому світові відомо, що членські країни НАТО плюс Китай і Японія, не мають ніяких аґресивних замірів і що військові бюджети всіх членських країн НАТО з кожним роком меншають а не збільшуються. Ґорбачов це знає, але не вимагає зменшення видатків на збройні цілі, бо цього вимагають його противники у партійно-державній верхівці і цього вимагає совєтська ґенераліція, яку Ґорбачов мусить мати за собою. Іншими словами: всі ці західні країни плюс Японія, які позичають Москві гроші, допомагають Ґорбачову втримуватися при владі і водночас допомагають зростові совєтського збройного арсеналу.

В історії З'єднаних Стейтів Америки є, на превеликий жаль, чимало прикладів, як самі керівні американські державні мужі діяли — у добрій вірі — на шкоду власній країні і всьому вільному світові. За Ф. Д. Рузвелта прийнято в Ялті і Потсдамському договорі трагічні для вільного світу постанови. За Гаррі Трумана відкликання генерала Даґласа МекАртура перешкодило перемогти в Корейській війні. За Джана Кеннеді гнилий компроміс із Хрущовим щодо відкликання з Куби ракет на середню віддаль закріпило режим Фіделя Кастра. Тепер Ґорбачов — модна фіґура у всьому західньому світі. Демократичний світ допомагає комуністичному диктаторові закріплювати його владу і рятує СССР — із власною шкодою.

Микола Бараболяк

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ У ЮГОСЛАВІЇ

Югославія, наче Совєтський Союз у мініятюрі. Правда є різниця: грузин Сталін накинув СССР систему, в якій забезпечив росіянам домінантну ролю і започаткував існування російської імперії під червоним прапором. Хорват Тіто бажав створити справжню федерацію рівних народів. І доки він жив, було співжиття народів в Югославії досить гармонійне. Серби, найчисленніша національність, не намагались „сербізувати" інші народи, як росіяни в СССР. Не існували теж серйозні тертя на тлі національних окремішностей, доки жив Тіто. Після його смерти (1980) зачались сутички.

Ось вістки, які доходять з Югославії останніми місяцями: серби започаткували вуличні демонстрації в Прістіні, толовному місті автономного албанського району Косово, проти місцевого партійного комітету, під закидом, що він промощує шлях до албанізації цього району і прилучення його до Албанії. То таке імовірне, як те, що росіяни могли б у калмикській АССР демонструвати проти калмикізації росіян у тих районах. Прибув з Белграду до Прістіні перший секретар сербської Комуністичної партії Слободан Мілосевіч з погрозами, що ніхто в Косово не сміє знущатись" над сербами, і що таким проявам „націоналізму" покладеться кінець. Подібні провокації з боку сербів мали теж місце в Тітограді, столиці республіки Монтенегро, мешканці якої властиво серби і тяготіють до Беоґраду. Серби демонстрували теж у Новому Саді, головному місті Войводіни другого автономного району в складі сербської республіки. Більшість у цьому районі творять мадяри, і серби бояться, щоб вони не виявили бажання приєднатись до Мадярщини.

Усе це признаки, що серби бояться, щоб відосередні, децентралізаційні елементи не взяли верх, і югославська федерація не розлетілась. Цікаві феномени: в Західній Европі в рамках Спільного ринку виразні федералістичні тенденції. А на Сході — де вимушено на народах федералізм, — як у СССР і Югославії — бажання відокремлюватись і творити незалежні національні спільноти.

Щоб кинути дещо світла на це питання в Югославії, годиться пригадати дещо елементарного про югославську політичну систему. А воно повинно викликати в нас інтерес із уваги зрушення національного питання в СССР, а Югославія таки у дечому мініятюра нашої „родіни". Нараховується в Югославії шість більших національностей і для них створено шість союзних республік та дві дещо менші, для яких викроєно автономні райони в сербській республіці. Ці союзні республіки і їх населення: Сербія (населення 9.2 мільйона, столиця Београд), Хорватія (4.8 міл. — Загреб) Словінія (1.9 міл. — Любліяна), Боснія-Герцеговина (4.2 міл. — Сараєво), Македонія (1.0 міл. — Скопліє), Монтенегро (6 міл. — Тітоград). Автономні райони в Сербії: Косово-Метосія (у скороченні „Космет", або просто „Косово"), головне місто — Прістіна — населення албанське біля один мільйон. Другий автономний район — Войводіна, мадярське населення, понад півмільйона, головне місто Новий Сад. Крім цих „державних" національностей живуть там ще: турки, словаки, волохи, румуни, болгари, німці й менші, в тому і русини.

Якщо йдеться про організацію державної влади, то Югославія була зразу теж повною мініятюрою СССР. Та 1953 року змінено конституцію в тому напрямі, що замість Ради Союзу і Ради Національностей настановлено Народну Асамблею, яка складається з двох камер — Федеральної Ради і Ради Продуцентів. Колишню Раду Національностей включено у Федеральну Раду, щоб не підкреслювати національний фактор у політичній системі. Рада Продуцентів, складається з делегатів робітників і селян. Обі камери вибирають спільно Федеральний Екзекутивний Комітет, а його голова — президент федерації. Нам ідеться про національне питання, тому не можемо розводитись над принципами, на яких побудована південно-слов'янська федерація.

Вистачить повторити, що все було так добре доки жив Тіто, хорват, який мав великий авторитет у народі, і добре розумів „старшобратерські" настанови сербів, „москалів" у цій федерації. У ній постійний конфлікт між вартостями Заходу і Сходу, між русофілами православними сербами і „західняками", католиками хорватами і словінцями. Чисельно відношення тих таборів біль менш 5:3, коли до „східняцького" табору врахувати частинно босняків, монтенеґрів македонців. „Західняки" мають культурну перевагу. Коли б хорвати і словінці виступили зі союзу, держава з 7 мільйонів населення не була б надто анемічна. Що рятує ситуацію це те, що в Югославії прийшло до справжньої децентралізації системи, і республіканські органи влади вибилися на перше місце перед союзниками. Колись Тіто був би легко приборкав собіпанство і національні аспірації автономних районів, як у Косметі та Войводіні, таких нацменшин, як албанців і мадяри.

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Теодор Терен-Юськів

Виставка Щербицького в УІА?

Тут не може бути найменшого сумніву, що наш славетний композитор і противник Москви В. Барвінський в жаднім випадку не погодився б на яке небудь пов'язання його ювілейного концерту, в цьому випадку у виконанні ансамблю „Нова", з малярською виставкою уряду Щербицького, 29-го жовтня, 1988 року, в залях Українського Інституту Америки. Публіка замість слова про музикотворця, перед саміським концертом почула зухвалу заяву Богдана Певного, що виставку „13 мистців з України" спонзорує перший раз офіційно уряд України, який, як усі знаємо, є нічим іншим, як клікою Щербицького. Це та сама кліка, яка в наше сьогодення жорстоко утискає Україну і не дає спроможности розвиватись нашій національній культурі. А тут притьмом пробує удавати, що вона попирає цю українську культуру, очевидно під машкарою „гласности". Б. Певний гладко зразу підвів нашу громаду, пишучи в „Свободі" реклямно, буцім то виставку влаштовують Організація Мистців Українців в Америці і Спілка художників України Він бо тоді ні слова не писнув про ролю уряду Щербицького в цьому обманному ділі. Звичайно публіка могла була не явитись на виставку. Тому радше цинічно пов'язано її із концертом, що самостійно був намічений уже давніше.

І щойно в дописі до „Свободи" 12-го листопада, тобто по виставці, яку названо „надзвичайно успішною", розіпнято чорну парасолю імен, що причинились до здійснення цієї неславної виставки. Тут, крім згаданих, є нечайно і Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном „Україна" і вже навіть не уряд України, а просто „совєтські державні чинники", значить Кремль. Ну, і передусім наш журналик „Сучасність", який щойно доконав вчинку, що від нього остовпіла українська людина, видаючи друком макулятурну писанину національного зрадника і большевицького шпигуна В. Петріва-Бера аж у трьох томах. (Проте я облишу цю справу, задовго розважаючим, політичним чинникам).

Самозрозуміло, що наше суспільство на поселеннях аж ніяк не є проти українських мистців з-поза залізної греблі. Навпаки, ми є за приватними, дружніми зустрічами з рідними мистцями, але без енкаведівських обстежень. Тому тільки дві картини Ф. Гуменюка, що їх не прислав уряд Щербицького, зайняли на виставці своє належне місце. Діяспора не може співпрацювати з накиненим окупаційною Москвою урядом України, який допомагає денаціоналізувати наш народ. Виставку в УІА влаштовано не для поширення української культури, а для національного баламутства і дальшого просування збанкрутованого вже большевизму між нами.

А що нашу громадськість не годиться обманювати чи задурманювати вона бо не тільки має право, а й обов'язок знати про справи, що відносяться до цієї большевицької витівки.

Чи можуть собі наші люди представити, що із затухлого місця розсадництва комунізму, з 4-ої вул. в Ню Йорку, де видаються горезвісні „Українські Вісті", які оплюгавлюють усе наше національне свято, ця виставка, почерез компромітуючий показ у нюджерзькому Політехнічному інституті опинилась у нашім... репрезентативнім інституті? Ще весною цього року затягнув Б. Певний хворого голову ОМУА (це не оправдання тільки факт), Михайла Черешньовського на цю виставку на 4-ій вул., щоб дістати його згоду використати ім'я нашої мистецької організації для комуністичної пропаганди. А дальше бо маємо ганебну історію влітку з виставкою в Ню Джерзі. Коли наші громадяни запитали, чому у зв'язку з виставкою не вивішено українського прапора, відповідь була, що прапор... „зіпсувався". Причина? Совєтчики з ОН загрозили, що на виставку не прибуде головний представник України, коли там повіватиме синьожовтий прапор. Тому прапора не вивішено і представник ОН — появився. Все одно егоїстичні амбіції організаторів виставки зазнали повного розчарування і поразки. Бо американська преса, від якої вони сподівалися великих похвал, не згадала ні про них, ні про виставку.

В Ню Йорку, не зважаючи на інтенції Б. Певного, наш національний прапор (величезний) таки замайорів на інституті. Виникла безпрецедентна дивовижа: виставка Щербицького під українськими національними барвами. Тому на її відкриття головний представник України в ОН — не показався. Та все таки двох висланців виряджено на неї. Без большевицьких піклувальників відкриття виставки не відбулось.

Отже бачимо, в яку небезпеку ми забрили. Тому самочинно виринає вагоме питання: як це можливо, щоб українське патріотичне суспільство не зайняло досі відповідно належного становища до останніх подій в нашому національно-культурному середовищі? А це питання із 1000-літтям Християнства в Україні навіть подвійно актуальне.

Іван Головінський

ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА В УССР ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ

I.

Зацікавлення психологією у теперішньому часі — це зрозуміле явище, коли візьмемо до уваги, що психологія, як наука про дію і поведінку людини має великий вплив на інші суспільні науки, як, наприклад, соціологію чи політичні науки. До речі, політики і державні мужі дуже часто у нашому столітті використовували психологію для своїх цілей. Вистачить згадати тільки намагання Комуністичної партії Совєтського Союзу і таких психологів, як Виготський, Корнілов і Блонський створити „марксистську психологію", котра мала мати за завдання виховати „нову людину, будівничого комуністичного суспільства". Тому, розглядаючи сучасний стан психологічної науки в УССР, треба завжди мати на увазі ряд важливих історичних процесів і перемін, які визначили суть згаданої науки на Україні і в Совєтському Союзі на протязі минулого століття.

Починаючи із 1920 років на території Совєтського Союзу ішла завзята боротьба в ділянці психології, щоб із цієї емпіричної науки зробити знаряддя партії. Напротязі тільки десять років чотири різні напрямки виринули в психології у Совєтському Союзі: рефлексологія Сеченова і Бехтярева, условні рефлекси Павлова, реактологія Корнілова, історософічна інтерпретація Виготського. З початком 1930 років навіть Виговський, один із основників совєтської психології був виставлений на нагінку за „педологічні ухили і за зв'язки із західними психологами". Сумну ролю у розгромі педології і української психології 1920 років відограв Антін Макаренко, про що вже була згадка на іншому місці (гляди „Сучасність", вересень, 1988).

Від закінчення Другої світової війни наступило деяке пожвавлення праці психологів в Україні. В жовтні 1945 року відкрито в Києві Науково-Дослідний Інститут Психології Міністерства Освіти УССР. Першим директором інституту став Григорій Костюк, котрий займав цей пост до 1972 року. В 1979 році в рамках інституту психології зорганізовано лябораторію психології пропаганди, котру очолив Слюсаровський. Від 1980 року почато працю над проблемами психологічної діягнози розумового недорозвинення. Під сучасну пору Науково-дослідний інститут психології має у своєму складі 30 лябораторій, у яких затруднено біля 140 працівників. Тематично праці інституту можна поділити на досліди: історично-психологічних процесів, методологію розвиткової і педагогічної психології, проблеми дослідів пам'яті, психології дошкільного виховання і спеціяльної психології.

Окрім Науково-Дослідного Інституту Психології у Києві працює також Науково-дослідній інститут педагогіки із секціями олігофренопедагогії, сурдопедагогії і тифлопедагогії. У ділянці дефектології працює також Київський педагогічний інститут. До відомих дефектологів України можна зарахувати Єременка, Сілецького і Стадненка.

У січні 1985 року у Львові відбулася конференція психологів Західних земель України. На конференції 13 доповідей відчитали психологи із Дрогобича, Тернополя, Львова і Чернівців. Психологічні центри існують у Львові, Дрогобичі, Івано-Франківську, Луцьку, Рівні, Тернополі і Чернівціях.

Однією із поважних проблем, яка гамує працю психологів України є брак наукового журналу українською мовою, де вони могли б друкувати свої праці. Вправді виходить журнал „Радянська школа" (чому не Українська?), але він в більшості друкує неемпіричні статті. Коротко появлявся на Україні від 1925 до 1930 року „Український журнал експериментальної педагогіки і рефлексології, але він упав жертвою нагінки проти педології. Українські психологи силою обставин змушені друкувати свої праці в російськомовних журналах. Західні психологи, перекладаючи праці українських психологів писані російською мовою, майже завжди зараховують їх до росіян. Про цю проблему було вже кілька згадок в англомовній психологічній літературі.

Психологи з України друкують свої праці у „Вопросах психологии" і в „Дефектологии", котрі виходять в Москві. Для цієї доповіді з уваги на обмежений час, я використав згадані журнали за роки 1980-1988 включно. В тому часі було друковано 185 праць українських психологів, що їх можна розділити на наступні ділянки: психофізіологія, психології розумового недорозвинення і суспільна психологія по 16 праць. Психопатологія 18 праць. Психологія праці — 22 праць. Загальна психологія 44 праці. Дитяча і педагогічна психологія — 53 праці.

Дещо докладніше звернім увагу на деякі із праць, щоб мати уяву про їхню тематику і методологію. З уваги на брак часу розгляну тільки кілька праць з таких ділянок, як досліди пам'яті, розумового-недорозвинення, педагогічної психології, суспільної психології, історії психології.

Починаючи від клясичних дослідів Ебінґгауза в XIX столітті посьогодні проблеми запам'ятування і пам'яті цікавили і цікавлять психологів і неврологів. Серед українських психологів Петро Зінченко став міжнародно відомим за його досліди принагідного запам'ятування, які в 1961 році вийшли окремою книжкою у видавництві Радянської академії наук, на жаль російською мовою, під наголовком „Непроизвольное запоминание". У ЗСА, Головінський і Фарреллі (1988), перевели емпіричні досліди, основані на деяких твердженнях Зінченка. Згадані досліди були друковані в журналі „Персепчуал енд Мотор Скілс".

Закінчення буде.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Д-р Святополк Шумський

РІК ПІСЛЯ ПРИЇЗДУ ДО АВСТРАЛІЇ

II.

Тоді цей оригінальний міст був ілюмінований великою кількістю феєрверків фантастичних форм, дещо наслідуючи наші феєрверки під час Олімпіяди чи Діснейленд. Дійсно це була небуденна атракція не тільки для австралійців, але і для нас — американців. Справа в тому, що протягом цих тридцяти років нашої тут відсутности, Австралія „повернула" в сторону Америки, змінивши її дотеперішнє тяготіння до Великобританії. Усе, що є американське, його тут наслідують австралійці. Прикладом того є колись традиційне „Ті" чи міцний чай, без якого австралійці, здавалося, не могли б існувати. Кожний договір юнії завжди звертав увагу на „необхідність перерв під час праці для традиційного чаю чи „Ті". Сьогодні після тридцяти років чай заступлено американською кавою. І так як колись австралійці були „віддані" англійському часві, сьогодні „амерікен кофі" заволоділа континентом. Окрім того, австралійці весь час стежать за всім, що американське, а особливо австралійське телебачення програма якого нічим не відрізняється від американських „совп опера шовс" та фільмів. Великобританія, яка була колись зразком для Австралії, сьогодні віддала своє місце Америці в усіх відношеннях, включно з наслідуванням американської „штуки" „сеєлсменшіп" та реклямування, яке нічим не уступає перед американським. Одначе всупереч усім „чужим" впливам, австралійці бережуть деякі питомі лише австралійцям характеристики, а саме: гостинність, а передусім до американців, почуття обов'язку, порядку та шанування законів. Усі ці прикмети покриває одна найбільш популярна серед австралійців прикмета, а саме: ніколи нічим не журитися, що вони на кожному кроці тут підкреслюють словами: „Но ворріс". Сьогодні тут є дуже популярна політика підтримування „багатокультурности" та її збереження міністерством „еміґрейшен і етнік фейрс". Причиною такої великої толерантности неаглосакських культурам, не були перші післявоєнні поселенці включно з нами, яких колись звали „болтами" (від більшости балтійських еміґрантів), а згодом „нюавстралієнс", але великі контиґенти пізніших еміґрантів, особливо греків та італійців. В наслідок того, етнічні групи користуються всілякими привілеями у формі субсидій, „ґрентів" та інших подібних допомог. Післявоєнна вражливість пересічного австралійця та австралійки-англосаксів до новоприбулих, які вживали неанглійську мову, драстично змінилася на велику толерантність та підбадьорування зберігати етнічні культури, мови та традиції. Одначе, всі національно-етнічні конфлікти та непорозуміння тут не мають місця і їх гостро натавровує австралійське суспільство, на що усюди звертається особливу увагу.

Австралійці протягом останніх декад, видали з-поміж себе ряд талановитих акторів та акторок, що передовсім віддзеркалюється у телебаченні, театрі і досконалих, місцевої продукції серій та фільмів. Тут відбуваються спеціяльні театральні та інші вокально-мистецькі конкурси „молодих талантів" включно з телебаченням, з-посеред яких спостерігаємо багато дуже талановитих одиниць, раннього віку, які так, як і до спорту, з ентузіязмом вивчають сценічне мистецтво без комерційних мотивів, протилежно до цього, як це діється в інших країнах. Австралійська молодь незалежно від усіх „мод" цієї ери, зберегла любов до спорту, і майже кожний і кожна юнак і юначка є членами якоїсь спортової дружини одного чи і двох видів спорту.

Українська громада Південної Австралії уже від самих початків нашого поселення зберігає спортовий клюб копаного м'яча „Леви", який сьогодні є у першій дивізії та намагається залишитися у ній і надалі. Одначе, серед змагунів можна завважити дуже мало українців. І хоч „наємні" чужинці-змагуни виконують запопадливо свої обов'язки, найкраще репрезентуючи український клюб, одначе відчувається відсутність питомого ентузіязму, як це завжди можна побачити в національних складах дружин. Тепер розпочався зимовий сезон, і кожної суботи відбуваються змагання наших „Левів", що їх ми залюбки відвідуємо, так би мовити за традицією, особливо коли „меч" є на площі „Левів", біля нас над морем. Окрім змагань, там можна зустріти „старих" ентузіястів копаного м'яча ще з довоєнних років у Львові, які залюбки пригадують давні змагання з дружинами „Гасмонеї", „Поґонь" та іншими „опонентами" в ту добу. Безумовно, що всі ці оповідання та спогади найкраще відбуваються в барі клюбу, за склянкою кріпкого південноавстралійського пива „Вест Енд" славного своїм смаком та високою відсотковістю алькоголю, яке, як дехто твердить, „відмолоджує" людину в ці хвилини.

Український Народний Дім є також тим центром, де після Богослужень, велике число наших статечних громадян зустрічається та провадить свої хвилини дозвілля, пообідавши за склянкою пива, та якщо є нагода, заграє партію-дві „покера" чи кілька партій у шахи. Безумовно, щоб бути на „приятельських" взаєминах із представниками права і порядку, наші громадяни обережно споживають одну чи дві склянки пива, пам'ятаючи що тут твердо карають, коли відсотки алькоголю в крові перевищують дозволену норму.

Однак є бари біля готелів, звідки виходять та сідають за керми авт підхмелені їхні водії, та поліції біля готелів ви не зустрінете. А це тому, що, як мені тут оповідали, з початків нового суворого закону щодо заборони перевищення рівня алькоголю, біля готелів уже були напоготові „ангели порядку", одначе сильна опозиція зі сторони власників готелів та продуценти пива, вина і дестильованих напитків, змусила поліційних службовців не „тероризувати" своєю присутністю „гостей". Споживають тут переважно пиво і дуже рідко ним впиваються, що є потішаючим для всіх включно з перевантаженими іншими проблемами „ангелів порядку" — місцевої поліції.

Закінчення буде.

Станьте добродієм Земельного Фонду Бразилії

На сторінках української преси вже багато разів були подані інформації про те, що в травні 1985 року Рада директорів ЗУАДК-у вирішила створити Земельний Фонд, завданням якого буде купно землі для малоземельних й безземельних селян в Бразилії. Вслід за цією ухвалою зроблено заходи для проведення цього пляну в життя і для того призначено на початок суму 50,000 долярів із власних фондів ЗУАДК-у.

Започатковане діло було благородним, а доказом того служать факти, і ось за короткий час, від травня 1985 року по вересень ц.р., завдяки невтомному голові Громадського Кмітету о. Петрові Бальцареві та жертвенности свідомого українського громадянства Америки, Канади й Австралії, 110 українських родин, наших братів й сестер, стали власниками землі. У більшості це ті селяни, які не маючи своєї землі, працювали у чужих, часто чужинців за низьку платню, яка не вистарчала на прохарчування родини.

У звітах Комітет Земельного Фонду у Прудентополісі весь час повідомляє, що десятки, а то й сотні без- та малоземельні українські селяни чекають на свою чергу, щоб одержати поміч на закуп землі і тим самим перестати бути наймитами у чужих. Але щоб закупити для них землю, треба мати фонди, а відтак знайти відповідну нагоду, тому що стабільність Бразилійської валюти міняється майже кожного дня. До того вже рідко трапляється нагода знайти в доброму місці землю на продаж.

Але ось прийшла щойно радісна вістка від Громадського Комітету Земельного Фонду ЗУАДК в Прудентополісі, що є нагода купити 567 гектарів землі за ціну 50,000 дол. На тій землі можна примістити 50 українських родин.

Щоб ту нагоду не прогавити, Громадський Комітет шукає 50 добродіїв, які могли б пожертвувати по 1,000 долярів й допомогти нашим землякам стати господарями на своїй землі і працювати для себе.

Довідавшись про цей апель, відомий добродій меценат Роман Чорнобіль із Рочестеру ось що пише: „Вельмишановні Панове! Під впливом вашого та о. Бальцара листів я рішився подвоїти свій даток на Земельний Фонд в Бразилії зі суми 2,500 долярів до суми 5,000 долярів і в залученні пересилаю вам чек на вищезгадану суму. Надіюся, що вам пощастить знайти ще дев'ять жертводавців на подібну суму, щоб допомогти о. Бальцарові у завершенні його високогуманного проєкту". Дав би Господь, щоб відгукнулися й інші добродії-жертводавці із так поважними пожертвами. Але Комітет буде вдячний за кожну пожертву, без уваги на її висоту. При тому запевняємо всіх жертводавців, що будемо негайно на сторінках преси інформувати, скільки вже зібрано пожертв на ту благородну ціль, хто їх жертвував і скільки ще бракує до 50,000 дол. Але щоб не прогавити тої нагоди, бож власник землі не буде ждати місяцями на підписання умови купна, то прохається жертводавців не відкладати свого рішення на завтра.

Пожертви на ту ціль проситься висилати на адресу ЗУАДК, Філядельфії із допискою „Земельний Фонд у Бразилії". Грошові пожертви на добродійні цілі ЗУАДК-у є звільнені від федерального податку. Адреса: United Ukrainian American Relief Committee, 1319 West Lindley Ave., Philadelphia, Pa., 19141.

С. Г.

ШЛЯХЕТНИЙ ЗАДУМ

Об'єднання Українських Жіночих Організацій Чикаґо й околиць дає нагоду своїй громаді, а також запрошує включитися у підготову й проведення спеціяльного базару дитячого одягу й іграшок, щоб здобути дуже потрібні фонди на прожиток для родини колишнього політв'язня й правозахисника Євгена Сверстюка, точніше, його спаралізованого сина, а особливо на лікування його маленької внучечки Ганусі, якої життя загрожене важкою недугою.

Щоб приготовити базар, треба, в першу чергу, багато людей доброї волі, які готові посвятити свій час і використати свої таланти та вміння і пошити чи виплести з волічки суконочки, светерки, шапочки, шалички, сорочинки, іграшки і т.д. для дітей віком до 10 років, а згодом подарувати їх на продаж під час запланованого базару, який відбудеться у суботу й неділю, 17-го і 18-го грудня ц.р. в домі сеньйора при 2357 Вест Чикаґо авеню, Чикаґо, Ілл.

У нас так багато „майстрів на всі руки", що, як здається організаторам, не буде важко здобути товар на прилавки і його розпродати, тим більше, що у різдвяний час кожний шукатиме за гарними подарунками для дітей чи внуків.

Оцим першим зверненням закликаємо членів нашої громади включитися в таку благородну акцію і згідно зі своїми силами закласти цеголку до великого добродійного діла. Організатори не є в спромозі особисто вертатися до поодиноких осіб, бо неможливо всіх знати чи пригадати, як теж ніхто не може мати евіденції, хто й чим міг би прислужитися до реалізації цього шляхетного задуму.

З великими надіями на спонтанний позитивний відгук громади, особливо ж талановитого і добросердного жіноцтва, організатори плянують незвичайно радісне Різдво для родини Сверстюків, а їхня радість буде радістю для нас усіх!

Управа об'єднання

СОВЄТСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Міхаїл А. Тягунов, головнокомандуючий збройними силами в Баку заявив, що мабуть, прийдеться застосувати військову силу проти „заколотників" у столиці Азербайджану. Понад 150,000 азербайджанців зударяються з такою ж, або й більшою силою вірменів. В такому випадку жадні відділи міліції не дадуть собі ради і треба застосуватй військові методи, — заявив згаданий генерал.

ПРИВІТАЙМО ЕВГЕНА СВЕРСТЮКА З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

Пластовий Курінь „Верховинки"

запрошує на

ВЕЧІР

для відзначення 60-ліття визначного поета, письменника, літературного критика

Євгена Сверстюка

В ПРОГРАМІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ

М. Руденко, Н. Світлична, Г. Герчак, Л. Литовченко, А. Сверстюк, Н. Самокіш

Український Інститут Америки в Ню Йорку (2 Іст 79 вул.)

В неділю, 18-го грудня ц. р. Початок о год. 5-ій.

Святкування 1000-ліття Християнства України в Рочестері

Українська громада Рочестеру гідно і величаво відзначила Тисячоліття Християнства в Україні. Створений для того Громадський Комітет, головою якого є Роман Куціль, проводить в життя намічені пляни своєї праці. Ще не стерлися з пам'яті спомини величавого концерту клясичної музики, що відбувся в Істман театрі 1-го жовтня, а вже українці знову мали змогу бути учасниками величавих святкувань 29-30-го жовтня.

Щоб якнайбільш урочисто відбути ці святкування, Комітет запросив з Торонто славний хор дивізійників „Бурлаки". В суботу, 29-го жовтня в залі школи св. Йосафата відбувся концерт, присвячений 70-ій річниці Листопадового зриву. В програмі концерту була святочна доповідь, яку виголосив Роман Куціль, та рецитація, яку виконав студент-сумівець Володимир Захарків. Решта програми була виповнена співом хору „Бурлаки". Хоч цей хор вже виступав у Рочестері декілька разів і на цей раз приїхав не в повному складі (лише 18 осіб), своїм прекрасним співом нас всіх зачарував. Всі пісні були виконані на високому мистецькому рівні. Особливо треба відзначити солістів хору Теодозія Пришляка, Андрія Сороку та Андрія Чупринду, які своїми чудовими голосами в піснях „Розпрощався стрілець" та „Коли на чужині" зворушили присутніх до сліз. Керував хором енергійний і талановитий диригент Олександер Хміль, акомпаньювала Галя Михальчук. Святочна громада вставанням з місць подякувала хорові за такий прегарний концерт.

Наступного дня в неділю, 30 жовтня в церкві св. Йосафата о. Іван Кащак відправив Службу Божу в намірені українського народу і жалібну Панахиду за поляглих героїв та за Слугу Божого Митрополита Андрея. Панахида відправлялася дійсно в соборницькому дусі, бо крім о. Івана Кащака та пароха церкви св. Йосафата о. протоєрея Филипа Бумбара, співслужителями були парох церкви Богоявлення о. Василь Бучек та парох української православної церкви Св. Покрови о. митрофорний протоєрей Федір Коваленко. Під час Богослуження та Панахиди співав хор „Бурлаки", а вірні, які заповнили церкву, слухали їх з великою увагою.

Того ж дня, в неділю о 5-ій год. по полудні в римо-католицькій церкві св. Томи Апостола був відправлений екуменічний Молебень подяки у відзначенні Тисячоліття Хрищення України-Руси і в намірені відзначення двотисячоліття народження Спасителя нашого Ісуса Христа.

Єпископи та священики різних національностей та віровизнань, які взяли участь в екуменічному Молебні подяки на відзначення Тисячоліття Хрищення України.

У Молебні взяли участь римо-католицький Єпископ, духовенство та громадяни різних національностей і віроісповідань, священики українських церков, молодечі, жіночі, військові та суспільно політичні організації — Пласт, СУМА, ветерани американської армії, дивізійники, члени УПА, 46, 47, 120-ий Відділ СУА, ОЖ ОЧСУ, Золотий Хрест, ОДВУ, ООЧСУ, Товариство Св. Імени, Сестриці св. Ольги при церкві Богоявлення, Сестриці св. Анни при церкві св. Йосафата, Сестриці при церкві св. Покрови, Князі св. Колюмба та українське громадянство.

Молебень почався процесією, яку очолювали вівтарні хлопці з церкви св. Йосафата та церкви Богоявлення. Вони несли Хреста та прапор Тисячоліття, за ними йшли всі організації та товариства зі своїми прапорами. Молебень відправляли, чергуючись, 14-ма мовами українські отці: митрофорний прот. Федір Коваленко, прот. Филип Бумбар, прот. Чарлз Мезомо з Авбурн, Василь Бучек та Іван Кащак. З чужинців брали участь римо-католицький Єпископ Гікі, римо-католицькі, баптистські, єпископальні та мелхитський священики. Вірні разом з духовенством щиро молилися та просили Господа Бога, щоб Він у цьому блаженному часі Тисячоліття благословив, визволив, відбудував і охоронив переслідувані Українські Церкви по цілім світі, та щоб Він визволив їхніх боголюбних вірних з тюрем, заслань і неволі. Дякуючи Ісусові Христові за правдиву віру, подану через св. Ольгу і св. Володимира нашій Київській Україні тисячу літ тому. Торжественність відправи Молебня додавав чудовий спів хору „Бурлаки", а акустично збудована церква додавала ще більшої краси співу. Треба згадати ще святочне слово єпископа Гікі, який привітав українців з їхнім Тисячоліттям Християнства та сказав що „українці вже були християнами 500 літ перед тим, як Колюмб відкрив Америку".

Вірні поверталися додому з надією в серцях, що ще прийде час, коли ми всі будемо мати змогу молитися в наших Церквах, на нашій вільній і незалежній Україні.

Велика подяка належиться нашим духовним провідникам, нашому громадському Комітетові та тим українцям Рочестеру, що вважали за свій релігійний і національний обов'язок взяти участь у цих торжествах. Зокрема щиро дякуємо хорові „Бурлаки" і їхньому дириґентові Олександрові Хмілеві.

1988 рік добігає до кінця, а з ним і святкування Тисячоліття. Ще є одна нагода показати світові, що ми є велика і культурна нація, а саме відвідати виставку „втрачених архітектурних пам'яток Києва", яка буде відчинена від 12 листопада до 15 грудня в „Піраміл Арт Центер", Віледж Ґейт, 274 Норт Ґудман вулиця.

Лідія Захарків
член громадського Комітету

Стипендистка Менор коледжу

Анна Зєльонка (третя зліва) з Кліфтон Гайтс, Н. Дж., отримала стипендію подружжя Сороків для студій паралегальних програм в Менор коледжі. На фотографії крім неї (зліва): Василь і Йозефина Сороки, Сестра Марія Кекилія, ЧСВВ, президент коледжу, і Анни батьки, Марія і Волтер Зєльонка під час недавньої гостини для стипендіятів коледжу. Стипендію подружжя Сороків видасться студентам українського походження, які мають добрі оцінки і потребують фінансової допомоги.

У Філядельфії померла О. Геврик

Філядельфія. У понеділок, 5-го грудня ц.р., тут померла на 74-му році життя після короткої недуги бл. п. Ольга з Ількових Геврик.

Парастас буде правитись в середу, 7-го грудня, о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Насевича у Філядельфії. Похорон в четвер, 8-го грудня, о год. 9-ій рано до української католицької церкви св. Архистратига Михаїла, а потім на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку.

Залишила в жалобі: чоловіка адв. Богдана Геврика, сина Тита з дружиною Софією та внуками Адріяном, Романом і Олесем, брата Теодора та дальшу родину в Україні і ЗСА.

Знову...

(Закінчення зі стор. 1)

„Я не міг вийти зі здивування — каже Дон Аллен, — що ця сором'язлива, стримана, невловна в щоденному житті жінка є одночасно верткою, непохитною рішучою, сильної волі виконавцем на сцені. Хто вона насправді?

Люди, які стоять близько неї, переконалися, що вона має абсолютно природний талант, що вона посідає справжнє обдарування. Вона не є наставлена на дешеву показуху, як це часто буває з іншими виконавцями коливальної вокалістики. Вона ніколи не вдягається у провокативний шкіряний стрій, чи блискітки, щоб статево приваблювати до себе глядача".

„Мене завжди турбувало питання — каже Люба — як публіка сприймає мої виступи. Тому я рішила взяти себе в руки. Початково я була несмілива, поки врешті я не збагнула, що в мене є змога здобути американську, европейську та британську сцени популярної вокалістики".

Покищо Люба хоче досягти своєї мети альбомом „Між землею і небом", а згодом третім альбомом, який є опрацьований, але появиться щойно з новим роком.

На сцені її симпатики юрмляться коло неї, намагаються доторкнутися її і жевріють цим вогнем, яким вона їх запалює. Її сценічні виступи викликають бурю, наснажену емоційним і фізичним зарядом, який не дає вісьмом телевізійним камерам змоги зафіксувати Любу на стрічці. Це магічна подія, яка відбирає людині дух. Всі її сценічні виступи, показані на телевізії, є технічно досконалі. Кожний її виступ гарантовано знаходить найвищу оцінку глядачів.

Тільки одна людина не буде оглядати на телевізії „Між землею і небом", а буде нею — Люба Ковальчик.

„Моїм завданням є виступ — каже Ля Люба — але я не можу уявити себе, як сиджу при телевізорі. Це добре для моїх рідних, для приятелів. Тоді я беру душ".

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що в п'ятницю, 2-го грудня 1988 р. упокоївся в Бозі, несподівано на 47-му році життя

бл. п.

ОРЕСТ ЛЯХОВИЧ

уроджений в Дрогобичі, Україна.

ПАНАХИДИ в середу, 7-го грудня і четвер, 8-го грудня 1988 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН в п'ятницю, 9-го грудня 1988 р. о год. 9 30 ранку з того ж заведення до церкви св. Юра в Ню Йорку, відтак на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В безмежному горю:
наречена — ОЛЯ ЯКУБОВСЬКА
сестра — ОЛЬГА ПАСТЕРНАК з мужем ЮРІЄМ
і дітьми ЮРІЄМ і ХРИСТИНОЮ
тета — ОЛЬГА ДИБА з родиною в Україні
та ближча і дальша Родина

Замість квітів на свіжу могилу в Україні нашого Дорогого Шваґра

бл. п. ісповідника о. Василя Станимира

кол. пароха Прошови
складаємо 25.00 дол.
на МЕДИЧНИЙ ФОНД СУА для Бразилії.

Оксана І. і Лев ЩУРИ

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Стефанії Климко

Едмонтон, Канада
складаю 100 дол.
на ПАТРІЯРШИЙ ФОНД Т-ва СВ. СОФІЯ

•

Сестрам Надії Мазурок і Е. Войтів та Родині висловлюю щирі співчуття.

Володимира ІВАНУСА

У ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого МУЖА

бл. п.

Юрія Венгриновича

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в церкві св. Юра в Ню Йорку
в четвер, 15-го грудня 1988 р. о 9-ій год. рано

Дружина — КАТЕРИНА

Ділимося сумною вісткою, що по довгій і тяжкій недузі дня 13-го жовтня 1988 р. на 75-му році життя відійшов у Вічність

мій Дорогий МУЖ

бл. п.

ІВАН АНДРУСИШИН

Нар. 14-го вересня 1913 р. в с. Хороброві, Бережанського пов., Зах. Україна.

ПОХОРОН відбувся 17-го жовтня 1988 р. в українській католицькій церкві Успення Божої Матері на Роземонт в Монтреалі, Канада.

Тлінні Останки Покійного поховані на цвинтарі Notre-dame des Neiges (українська дільниця).

Горем прибиті:
дружина — АННА
2 сестри в Україні
2 брати в Англії
племінник — ПЕТРО з дружиною
КАТЕРИНОЮ, з сином ЗЕНОНОМ
і дружиною МАРІЯННОЮ
Родина в Америці
та близькі Приятелі з Монтреалі

Ділимося сумною вісткою,
що в четвер, 3-го листопада 1988 р. відійшов у Вічність
на 78-му році життя

наш Найдорожчий
БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п.

Григорій Карпович Кудин

нар. 16-го квітня 1910 р. в селі Ново-Андріівка, Запорізька область.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 7-го листопада 1988 р. на українськім православнім цвинтарі свв. Петра і Павла в Менвілл, Н. Дж.

Запишив у смутку:
доньку — ГАЛИНУ КУДИН з мужем
ЕНРІКО АРКЕТТО
внука — ГРИГОРІЯ АРКЕТТО

Ділимося сумною вісткою, що дня 23-го жовтня 1988 р. на 76-му році життя відійшла у Вічність

наша Найдорожча
МАМА

бл. п.

Анастасія Міщенко

з дому Шкрьоба

родом з Полтавщини Гадячського району с. Малі Будища.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 26-го жовтня 1988 р. в катедр. соборі св. кн. Володимира в Чикаґо, а відтак похоронено на цвинтарі св. Андрія в Блюмінґдейл, Ілл.

В неділю, 4-го грудня 1988 р. в сороковий день смерти в катедр. соборі св. кн. Володимира відбулася ПАНАХИДА, а відтак ПОМИНКИ в залі катедри.

Горем прибиті:
донька — ОЛЯ СТРОЖАНКОВСЬКА
син — МИКОЛА з дружиною ВАЛЕЮ
син — ІВАН
донька — ДУНЯ КРАСНО
син — ЮРІЙ з дружиною ВІКТОРІЄЮ
син — ПЕТРО
сестра — АЛЕКСАНДРА в Україні
та 9 внуків і 2 правнуків

Національне...

(Закінчення зі стор: 2)

Нині це не так легко. А що ці оба національні райони є в складі сербської республіки, то комуністичний лідер цієї республіки Слободан Мілосевіч б'є на сполох і підсичує сербський націоналізм, щоб не допустити евентуально до такого клопоту, як має на руках Горбачов з Нагорним Карабахом.

Національне питання дошкулює Югославії не менше, як подібне Совєтському Союзові. Не припускаю, одначе, що Югославія може розпастись на мініятюрні держави. Відносини між двома головними учасниками федерації — Сербією і Хорватією — досить збалянсовані. Важливе між іншим те, що у них не існує мовне питання, у них мова та сама, сербо-хорватська. Сумніваюсь, чи могло б теж прийти до зміни кордонів у районі Космету, бо албанцям краще жити ніж їх братам у Албанії. Те саме стосується аспірацій мадярів у Войводіні. Їм не так прикро, як їх братам під Румунією у Трансильванії. Албанці у Косметі, як і мадяри у Войводіні мають справжню автономію, яку серби бажали б прикоротити. Отже ситуація зовсім не та, що в СССР. Принципи федералізму в Югославії основно приховуються, не то, що „в родіні", у яку попав по-неволі український нарід. Одного нас може казус Югославії повчити: прав треба агресивно вимагати і їх обстоювати. Вимагає наш народ у СССР?

На маргінесі: не можу найти між статистичними даними скільки нині русинів (українців) у Югославії. Статистика з 1953 року показує, що до русинства призналось тоді 3,700 осіб. Новіша, мені доступна, не показує русинів. Зате статистика показує близько 2 мільйони, які подають свою національність, як „югослов'янську", (або ісламську), щоб не наразитись більшости. Українці, мабуть, між „югославами". Багато читаємо про релігійне життя наших поселенців у Крижевцях у Пріядворі. Перша місцевість у Хорватії, друга — у Боснії. Мають вони якісь громадські і політичні організації? Хтось обізнаний з відносинами, повинен про це написати. Було б цікаво.

Увага СЕКРЕТАРІ ВІДДІЛІВ УНСоюзу!

Український Народний Союз, Інк.
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

1989 Січень - January 1989

Стінні календарі на 1989 рік розіслано до всіх Відділів, які їх замовили. Залишилося ще деяке число календарів НОВОГО СТИЛЮ. Проситься Відділи, які досі не замовляли календарів, зробити це негайно посилаючи запотребовання стінних календарів НОВОГО СТИЛЮ до Організаційного Відділу.

Фундація, яка дає спонуку до творчости

В суботу, 22-го жовтня під час річного засідання Головної Управи Союзу Українок Америки відбулося відзначення VIII науково-історичного конкурсу Фонду ім. Лесі і Петра Ковалевих.

Жюрі VIII конкурсу в складі проф. Ярослава Пеленського — голова і членів проф. Олега Федишина та проф. Зеновія Сохора, признали три нагороди: перша — проф. Богданові Кравченкові за працю „Соціяльні зміни і національна свідомість в Україні у XX столітті"; друга — проф. Франкові Сисинові за працю „Дилема Адама Кисіля 1600-1653 рр."; третя — проф. Мирославові Мудрак-Цішкевич за працю „Нова генерація і мистецький модернізм в Україні".

Вручення нагород VIII конкурсу відбулося в залі Українського Музею в Ню Йорку. Голова СУА Марія Савчак відкрила вечір, а проводила ним Лідія Гладка, заступниця голови для справ культури. Із відзначених присутніми були проф. Ф. Сисин і проф. М. Мудрак Цішкевич. Відзначений першою нагородою проф. Б. Кравченко був перешкоджений і оправдав свою відсутність.

Присутні нагороджені використали нагоду, щоб короткими словами розповісти про свої твори і подякувати за нагороди.

Хто були фундатори й чому вибрали СУА виконавцями й опікунами цієї фундації?

Подружжя Леся й Петро Ковалеві були уродженцями центральних земель України. Леся походила з козацької родини Бербенів з Яготина, Полтавщина, а Петро народився у шляхетській сім'ї у Харкові. Повінчалися вони в липні 1915 року. У 1919 р. Петро Ковалів виконував працю аташе дипломатичної місії Української Народної Республіки в Голляндії і Бельгії. В 1920 р. подружжя опинилося на еміграції, після короткого перебування у французькому Конґо поселилися у Швайцарії, де прожили до кінця життя.

Петро Ковалів закінчив у Швайцарії хемічні студії. Леся і Петро Ковалеві ніколи не втрачали зв'язку з українською громадою. Замітна була їх діяльність у допомоговій акції голодуючим в Україні в 1932-1933 роках.

У 50-ліття свого вінчання в 1965 році подружжя Ковалевих створили постійний фонд, призначений на нагороди за наукові і літературно-історичні твори.

Під час інтерв'ю, яке провела почесна голова СУА Лідія Бурачинська, вони сказали: „Ми відсвяткували 50-ті роковини нашого шлюбу і постановили створити фундацію, яка давала б спонуку до творчости письменникам та історикам. Ми хотіли б заохотити їх до змалювання минулого чи сучасного України в бадьорому державнотворчому змислі".

На запитання, чому саме призначили СУА виконавцями й опікунами Фонду, відповіли: „Ми керувалися тим, що жіночі організації — безпартійні, або швидше понадпартійні, отже всеукраїнські.. Тому не будуть ширити неправдивих чуток і перетворювати свідомо бехрню на леґенду. Крім того ті орагнізації назагал ощадні, їх звіти майже завжди виказують збільшення майна. До того ж вони турбуються вихованням дітей і молоді, намагаються, щоб ті були корисними для нашого майбутнього".

Петро Ковалів помер у 1976 році, а Леся в грудні 1982.

Конкурсів на історично-наукову працю було дотепер 8. Перший був проголошений з реченцем 31-го грудня 1968 р. Жюрі очолив проф. Олександер Оглобин, а першу нагороду признано проф. Наталії Полонській-Василенко за історичний твір „Запоріжжя XVIII віку і його спадщина".

Наступні конкурси були проголошувані що два роки з реченцем 31-го грудня.

У розумінні із фундаторами не проголошувано конкурсів в 1972-1978 роках. Відсотки із капіталу використано для стипендійного фонду у Бразилії.

Відновлено проголошувати конкурси у 1978 р. Надіслані твори приєднано до конкурсу в 1982 р. Жюрі під головуванням проф. Ігоря Шевченка признало нагороду проф. Омелянові Пріцакові за працю „Походження Руси", том I.

У VII конкурсі під головуванням проф. Ярослава Пеленського (1986 р.) признано першу нагороду сестрі Софії Сеник за працю „Жіночі монастирі в Україні і Білорусії в часі затиску".

Жюрі признало дві другі нагороди: д-р Марті Богачевській-Хомяк за її працю (ще в манускрипті) „Феміністки всупереч самим собі. Жінки в українській спільноті в роках 1884-1939" і проф. Іванові П. Гімці за працю „Соціялізм в Галичині, 1860-1890".

До конкурсу зголошують свої історично-наукові праці жінки й чоловіки українською та англійською мовами. Нагороджених запрошується на вручення нагород, яке влаштовує СУА для громадянства. На останнім були присутні голови Окружних Управ СУА з терену ЗСА. Можна було набути книжки авторів д-ра Ф. Сисина й д-р М. Богачевської-Хомяк.

Слід підкреслити, що СУА у своєму статуті вказує на одну із цілей існування організації: „збереження української ідентичности і культурної спадщини українського народу при помочі студій і дослідів української історії, літератури, мистецтва й традицій".

Фонд ім. Лесі й Петра Ковалевих має дві категорії конкурсів. Крім історично-наукових влаштовуються теж конкурси на літературні твори з історичною тематикою. Наступний такий конкурс проголошений до 31-го грудня 1989 р. (гл. „Наше Життя", травень 1988).

З нагоди VIII конкурсу присутні привітали теж проф. д-р Марту Богачевську-Хомяк, нагороджену VII конкурсом Фонду ім. Лесі і Петра Ковалевих із її надрукованою вже науковою працею про українських жінок „Феміністки всупереч собі".

іхч

25-річчя Українського Дому ім. Т. Шевченка

Здається, це було вчора, а вже 25 років минуло з того часу, як невеликий гурт ідейних активістів ОУВФ в Етобіко вирішив збудувати у цій частині метрополітального Торонто Український Дім ім. Тараса Шевченка. Нелегка була це справа. Треба було придбати відповідну площу та збудувати його в рамках 200 тисяч долярів, а фінансові засоби були невеликі. Але ідейність і сильне переконання потреби „своєї хати", у якій, за словами Т. Шевченка, була б „своя правда і сила і воля" — перемогло.

І коли 14 березня 1963 р. на засіданні управи відділу ЛВУ було вирішено збудувати такий Дім, а його реалізацію перебрав будівельний комітет у складі: М. Калинчик — голова, І. Ґоянюк — секретар, М. Баран — касир, М. Сулига — голова відділу ОЖ ЛВУ і М. Курилець — голова Б. К. „Рідної Школи" ім. Т. Шевченка, який зразу ж почав діяти. Закуплено площу під будову за гроші, які зложили окремі особи, як особисту позику, а при зорганізованні Відділу УНС одержано морґеджову позику в сумі 150 тисяч дол. на відносно невеликий відсоток, решту потрібних грошей позичено у кредитовій спілці „Будучність"; перебороввши ці та інші труднощі, вже 24 липня 1963 р. приступлено до будови з рішенням, що Дім мусить бути побудований до трьох місяців, щоб уникнути фінансового провалу. І так сталося, бо вже в неділю, 10 листопада 1963 року відбулося відкриття і посвячення гарного, новозбудованого Українського Дому ім. Тараса Шевченка в Етобіко, з великою кількістю учасників з Торонто і околиці та ЗСА.

Це направду було велике зусилля і праця, що закінчилися успіхом. Перемогла сильна віра у потребу такого Дому. А тепер, коли тільки подумати, що вже минає 25 років творчої праці, як окремих організацій, що в ньому приміщуються, та бодай побіжно переглянути їхні протоколи і кореспонденцію, то треба було б списати багато-багато сторінок їхньої історії. Можна б згадувати багато імен людей, які з великим запалом і посвятою української душі і серця та навіть матеріяльною відповідальністю, вложили так багато праці і гроша у розбудову Дому, у якому мають зберігатися дорогі і святі надбання українського народу, бо Доми української культури у вільному світі є тим єдиним місцем, де не тільки мусимо зберігати українську культуру й вільну думку, але їх плекати і продовжувати.

Правда по закінченні будови залишилися значні фінансові зобов'язання, але завдяки гармонійній співпраці організацій та ідейній і жертвенній допомозі їхнього членства, ощадному веденню господарки, вже у 1983 році було повністю сплачено фінансові зобов'язання УНС. Але, як і раніше, утримування Дому, адміністрація, податки і т. п. вимагають постійної уваги і напруги у придбанні фінансових засобів. Про це дбали усі управи і з перших років щорічно влаштовували вже тепер традиційні бенкети. Цьогорічний „Срібний ювілей" — 25-річчя побудови Дому і кипучої у ньому праці мав, зокрема і під кожним оглядом, інший і більш святковий характер. У Домі приміщуються і працюють такі організації: Відділи ЛВУ і ОЖ ЛВУ, Осередок СУМ, „Рідна Школа" і курси українознавства ім. Т. Шевченка, хор „Ватра", танцювальний гурток бандуристів ім. О. Вересая, спортові дружини і недавно зорганізований клюб для старших „Заграва". Важко докладно сказати, стільки протягом минулого часу відбуто культурних, громадських, політичних імпрез, стільки влаштовано концертів, сходин, засідань, доповідей, а стільки приватних, членських, соціяльних, як весілля, забави і т.п. Якщо б у Домі протягом 25 років нічого не відбулося, тільки „Рідна Школа" і курси українознавства, через які перейшли тисячі дітей, а понад триста їх здали іспити зрілости з українознавства, а тепер багато з них включилися у суспільно-громадську працю, то варто було будувати Дім! Тому у 25-річчя належиться признання всім, що протягом цього часу всіляко причинювалися до успіхів. Зокрема, варто також згадати і тих, що цією працею проводили і далі безперервно проводять, а це голови управ з провідними членами проводів організацій, якими були Михайло Калинчук, Михайло Баран, Ярослав Каваць, Евстахій Габа і Михайло Дудар, який із 25 років існування Дому був і є його головою вже 19 років. Майже незмінними працівниками Дому є Степан Слюсарчин, Микола Кошик, Володимир Федак, Христя Дудар-Тхорик, Анна Бурій (активним був і її вже покійний муж Яків Бурій) — довголітні працівники і секретарі відділів УНС, Слава Фодчук і багато інших родин, що працю для громади і Дому ставлять на першому місці. Активна праця „Дому на Горнер", так популярно його називають, здобула популярність і признання не тільки у своїх, але також і чужих, а зокрема урядових чинників міста, провінції і Канади.

Цьогорічний ювілейний бенкет, який підготовляв діловий комітет під проводом С. Слюсарчина, відбувся в суботу, 22-го жовтня у заповненій залі Дому. Бенкет відкрив голова Михайло Дудар, привітавши учасників, зокрема численних представників урядових чинників, представників українського суспільно-громадського життя, а вшанувавши вставанням з місць і хвилиною мовчанки тих, що відійшли у вічність, передав дальше ведення програми мґрові Іванові Кошикові — вихованцеві Дому, а тепер активному працівникові української спільноти. Він просив до молитви і благословення „їди й пиття" о. крилошанина, пароха церкви св. Михаїла Богдана Остаповича, який заінтонував „Отче наш", що спонтанно відспівали всі присутні. Дальше було представлено головний стіл, за яким засіли представники різних українських організацій, о. парох Б. Остапович, голова метрополітального Торонто Д. Флин з дружиною, посол федерального парляменту П. Боєр з дружиною, мейор Етобіко Б. Сенклер з дружиною та інші.

По вечері господар програми представив головного промовця ред. Василя Дідюка і просив його до слова, який, привітавши учасників, представників урядових чинників, зупинився дещо над історією побудови Українського Дому згадуючи початкові труднощі, окремих осіб, що взялися за це нелегке діло, дальшу працю і діяльність, аж до сьогоднішнього 25-річчя, закликаючи і до дальшої праці для добра української спільноти і народу. Ґратулюючи всім, заінтонував для них з подякою „Многая Літа", яке спонтанно відспівала ціла заля, із щирими оплесками. Опісля гарний привіт виголосив тільки українською мовою, виступаючи у гарній вишитій українській сорочці посол федерального парляменту П. Боєр — випробуваний приятель українців, прийнятий бурхливими оплесками. Покликаний до слова голова метрополітального Торонто, кол. мейор Етобіко Д. Флин згадав про співпрацю з окремими особами, підкреслив активність Дому, зберігання української культури і ідентичности та з гумором і щирими побажаннями на наступне 25-річчя закінчив своє слово під рясні оплески учасників. Мейор міста Ето біко Б. Сенклер, вітаючи з ювілеєм Дому, пригадав їх великий вклад у розбудову Етобіко та активну співдію, зорганізованість жителів цього міста словами „Без українців мені було б дуже тяжко бути мейором" і закінчив свій виступ, защо щиро оплескували його учасники. З привітами від головних управ ЛВУ і ОЖ ЛВУ виступали: Леся Шуст, яка англійською і українською мовами вітала учасників і ґратулювала за успіхи і досягнення. Мґр Т. Буйняк — голова ГУ ЛВУ, згадуючи не тільки про моральну, але і матеріяльну сторінки побудови і праці Дому, підкреслив успіхи з признанням. Мґр Марія Шкамбара — голова відділу Комітету Українок Канади в Торонто побажала дальших успіхів у праці Дому.

В імені підготовчого комітету бенкету виступив С. Слюсарин, який подякував усім учасникам за чисельну участь, а зокрема представникам урядових чинників, тим, що виступали з привітами і ще декілька, що тепер перед міськими виборами кандидують на радних і контролерів до Міської Ради. Всіх він їх особисто і вони його знають та часто називають його „онкел Стіф", від якого вони навчилися дещо по українському...

Голова Українського Дому ім. Т. Шевченка Михайло Дудар подякував всім, що постійно працюють, допомагають і співпрацюють та творять гарну і активну громаду, що без власного Дому було б неможливо. Багато ми зробили і ще треба багато зробити, ми, зокрема, радіємо, що з нами є наша молодь, бо це наша надія і будучність, закінчив голова під рясні оплески учасників.

Подякою і кінцевим словом господаря програми мґра Івана Кошика, молитвою і відспіванням „Ще не вмерла Україна" закінчено ці під кожним оглядом вдалі ювілейні святкування 25-ої річниці існування і праці Українського Дому ім. Т. Шевченка в Етобіко. По закінченню бенкету-вечері учасники ще довго забавлялися під звуки гарної оркестри.

В.Д.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЛУКА ГАВАДЗИН, член УНС Відд. 213-го в Байоні, Н.Дж., помер 16-го жовтня 1988 року на 93-му році життя. Нар. 18-го квітня 1895 року в Україні. Членом УНС став 1927 року. Залишив у смутку доньку Анну Міллс, синів — Володимира, Михайла і Павла, п'ятеро внуків і троє правнуків. Похорон відбувся 19-го жовтня 1988 року на цвинтарі, Ню Йорк Бей в Джерзі Сиrі, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Володимир Козак, секр.

ДЕБОРА МАРІЯ ПРОКОПОВИЧ, член УНС Відд. 161-го ім. Св. Василія в Ембридж, Па., померла 18-го жовтня 1988 року на 34-му році життя. Нар. 5-го червня 1954 року у Сувіклі, Па. Членом УНС стала 1954 року. Залишила у смутку батьків Дмитра і Ірену і двох братів Михайла і Івана. Похорон відбувся 20-го жовтня 1988 року на цвинтарі Свв. Петра і Павла в Ембридж, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Іван Тиро, секр.

МИКОЛА ҐІЛЕВИЧ, член УНС Відд. 352-го ім. Св. Арх. Михаїла в Честері, Па., помер 7-го жовтня 1988 року на 71-му році життя. Нар. 1916 року в Честері, Па. Членом УНС став 1950 року. Залишив родину на Україні. Похорон відбувся 11-го жовтня 1988 року на Лянкрофт Семетері в Лінвуд, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Ярослав Щербак, секр.

КАТЕРИНА ІВАНОВИЧ, член УНС Відд. 320-го Т-ва ім. Пресвятої Тройці в Балтиморі, Мд., померла 13-го жовтня 1988 року на 80-му році життя. Нар. 1908 року в Балтиморі, Мд. Членом УНС стала 1924 року. Залишила у смутку дочку Надію Шайбел і внука Володимира, племінника і племінниць. Похорон відбувся 17-го жовтня 1988 року на цвинтарі Св. Михаїла в Балтиморі, Мд.

Вічна Їй Пам'ять!

Іван Радь, секр.

АНАСТАЗІЯ МАКАРОВСЬКА, член УНС Відд. 266-го ім. Івана Франка в Амстердамі, Н.Й., померла 5-го листопада 1988 року на 95-му році життя. Нар. 1894 року в селі Почапи, пов. Золочів, Україна. Членом УНС стала 1926 року. Залишила у смутку дочку Надію з родиною і сина Йосифа з родиною, 6 внуків і 4 правнуки, як також ближчу і дальшу родину в ЗСА і в Україні. Похорон відбувся 8-го листопада 1988 року на цвинтарі Св. Миколая в Амстердамі, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Володимир Варшона, секр.

АННА СОЛОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 5-го Т-ва Св. Миколая в Асторії, Н.Й., померла 17-го листопада 1988 року на 73-му році життя. Нар. 21-го квітня 1915 року в Ню Йорку, Н.Й. Членом УНС стала 1933 року. Залишила у смутку мужа Григорія, синів: Михайла, Петра, Ґеррі й Івана та дочку Надю Головач, також сестру Марію Климишин і брата Івана Климишина. Похорон відбувся 21-го листопада 1988 року на цвинтарі Св. Михайла в Іст Елмгирст, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Маріян Климишин, секр.

ІВАН ЖУК, член УНС Відд. 194-го Т-ва „Свобода" в Ню Йорку, Н.Й., помер 31-го серпня 1988 року на 67-му році життя. Нар. 1921 року у Львові, Україна. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Анну, дочку Ольгу з мужем Ришардом, сина Володимира з дружиною Маріянною і дочкою Мартою та дальшу і ближчу родину в Україні і на еміграції. Похорон відбувся 3-го вересня 1988 року на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбургу, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Олександра Юзенів, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 11-го ГРУДНЯ 1988 р.

Фініксвіл, Па. Річні загальні збори Б-ва свв. апп. Петра і Павла 321-ий Відд., о год. 1-ій по пол. в парафіяльній залі. Просимо всіх членів прибути на збори. В програмі: звіти урядовців Відділу та контролерів і вибір урядовців на 1989 р. — І. Підгайний, предс., М. Лісовський, касир, Д. Цюх, секр.

СУБОТА, 17-го ГРУДНЯ 1988 р.

Плейнфілд, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва ім. І. Франка 372-ий Відд., о год. 7-ій веч. при 137 Westervelt Ave., No. Plainfield, N.J. На порядку: звіти та вибір нової управи на 1989 р. Якщо на означену годину не явиться відповідна кількість членів, збори відбудуться на півгодини пізніше без огляду на кількість присутніх членів. Всіх членів щиро запрошуємо до участи. — І. Ярема, гол., інж. Д. Ґієча, заст. гол., С. Лонишин, секр., В. Серна, заст. секр.

НЕДІЛЯ, 18-го ГРУДНЯ 1988 р.

Парма, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка 334-го Відд., о год. 12:30 по пол. в домі фінансового секретаря при 3324 Торрінґтон вул., Парма, Огайо. Проситься членів прибути і вирівняти залеглі вкладки. — Б. Задорецький, рек. секр.

Карнеґі, Па. Річні загальні збори Т-ва ім. І. Франка 481-ий Відд., о год. 1:30 по пол. в авдиторії церкви Св. Трійці в Карнеґі, Па. На порядку нарад: звіти за 1988 р. та вибір урядовців на 1989 р. — Гелен Возняк, секр.